

Az "Elefántcsont-torony" története

- kutatási témavázlat Építészet és Oktatás éves témához kapcsolódóan

Építészet és Oktatás kutatásának előfeltételének, ha úgy tetszik, 0. lépésének érzem, az építész-szakma vizsgálatát - ahogy Balázs Mihály tanár úr fogalmazott (a szept. 23-ai alkalmon): modandónk, világhoz való viszonyunk tisztázása cselekvőképességünk feltétele. A téma meglátásom szerint nagy jelentőséggel bír mind az oktatás mind a szakma jelenlegi helyzetének tükrében, megközelítését két oldalról tartom elképzelhetőnek:

1. az építészet önmeghatározásának vizsgálata

Szemlélet és gyakorlat alapján minden szakmagyakorló építész valamilyen hitvallás alapján végzi tevékenységét, még ha ez sok esetben megfogalmazatlan is marad. Megfogalmazott küldetésnyilatkozatokkal, szakmával kapcsolatos hitvallásokkal sokkal gyakrabban találkozhatunk oktatási intézményeknél. A kutatást elmélet és gyakorlati okokból is érdemes ezekkel kezdeni.

Az intézmények mostani szemléletének megértéséhez elengedhetetlen az oktatás ill. a küldetésnyilatkozatok történetének tanulmányozása. Innen léphetünk tovább ma működő (hazai és külföldi) intézmények összehasonlításához. A nyilatkozatok változásának megfigyeléséből remélhetően egyben a szakma változásairól is vonhatók le következtetések hazai és nemzetközi viszonylatban is. Utóbbihoz kapcsolható lenne néhány kiválasztott építész témával kapcsolatos véleménye (folyóiratokban elérhető interjúk tanulmányozásán, esetleg új interjúkon keresztül), ill. az elmúlt évek, (és a soron következő) velencei építészeti biennáléinak tanulmányozása, melyek sorra az építész szakma változásának kérdésével is foglalkoztak, foglalkoznak: 2008 - Aaron Betsky: Architecture beyond building, 2010 - Sejima: People Meet in Architecture, 2012 - David Chipperfield: Common Ground, 2014 - Rem Koolhaas: Fundamentals, 2016 - Alejandro Aravena: Reporting from the Front.

2. az építésszé válás folyamatának vizsgálata

Az egyetemeken oktatott tudás-halmaz könnyen vizsgálható, az oktatások struktúrájáról tárgyacról elérhetőek információk. Kevésbé megfogható a szemléletmód-váltás, ami megfigyelhetően végbemegy az építész-hallgatóknál, 3.,4. év végére válik egyértelműen szembetűnővé. Kutatásom elsősorban a tervezővé válás lelki oldalára irányul, mivel reményeim szerint az említett szemléletmód-váltás tanulmányozása közelebb vihet az egész építész szakma megértéséhez.

A kutatás ezen ponton kapcsolódik talán legközvetlenebbül az oktatás témájához, az eredményeknek közvetlen hatása lehet a hallgatók és oktatók közti együttműködésre. A tervezővé válás útjának kutatása abból a szempontból is fontosnak tűnik, hogy a folyamat megismerése lehetőséget adna arra, hogy elejét vegyük azoknak a lelki sérüléseknek, amikről sok végzett építész beszámol - különösen a műegyetemmel kapcsolatban. Ezen sérülések negatív hatása meglátásom szerint a haza szakma eredményein is érezhető.

A kutatás első lépése egy kérdőív összeállítása lehetne hallgatók, de akár végzett építészek számára is, különböző évfolyamokból, illetve korosztályokból.

Egy 3., kiegészítő szempont, lehetőség az előzőeket felhasználva hallgatók egymás közötti kommunikációjának, az egyetemen belül végzett csapatmunka vizsgálata hazai és külföldi egyetemeken. Az építészek szakmájukban minduntalan rákényszerülnek arra, hogy csapatban dolgozzanak, szinte minden munkánál különböző szakterületekről. A későbbi eredményesebb munkavégzés, egymástól tanulás lehetősége és személyiség-fejlődés szempontjából is fontos lenne, hogy a csapatmunka tanulása az építész-képzés részévé váljon.